

ספרי' - אוצר החסידים - ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
שלישי

היכל
תשיעי

לקוטי שיחות

על פרשיות השבוע, חגים ומועדים

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

וצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ויקהל-פקודי

(חלק בא)

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ושלוש לבריאה

שנת הקהל

מאה ועשרים שנה להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

מחזור הראשון של לימוד הלכותי שיחות
שבוע פרשת ויקהל-פקודי, יט"כה אדר, ה'תשפ"ג (ב)

LIKKUTEI SICHOT

Copyright © 2023

by

KEHOT PUBLICATION SOCIETY

770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213

(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718

editor@kehot.com / www.kehot.org

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, without prior permission from the copyright holder.

The Kehot logo is a registered trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

For dedications of the weekly Sichos, please contact us at: dedications@kehot.com

ויקהל-פקודי

האסיפה כו' קען זיין אַז יעדערער פון די נאספים בלייבט אַ באַזונדער מציאות פאַר זיך; דאַקעגן דער לשון „ויקהל“ מיינט – געמאַכט אַ קהל, באַצייכנט דעם כּלל (אנשים או פרטים) ניט ווי אַ צירוף פון כמה פרטים נפרדים, נאָר ווי זיי אַלע צוזאַמען ווערן אַ נייע מציאות – אַ קהל אחד.⁴

„פקודי“, וואָס פירושו איז מלשון מנין,⁵ ווייזט אויף דער אויסגעטיילט-קייט פון יעדער זאָך בפ"ע, וואָס דוקא דעמולט איז שייך דער ענין פון ציילן כו'.

עפ"ז איז ניט פאַרשטאַנדיק: דער תוכן פון די צוויי סדרות איז באופן הפכי. ביידע פרשיות ריידן וועגן עשיית המשכן והכלים, ס'איז אָבער דאָ אַ חילוק עיקרי צווישן זיי: פ' ויקהל רעדט⁶ וועגן דער עשי' פון כל חלקי ופרטי עניני המשכן; די יריעות בפ"ע, קרשים בפ"ע, און יעדערער פון די כלי המשכן בפ"ע – מנורה שולחן כו'.

דער חידוש פון פ' פקודי בנוגע מלאכת המשכן: נאָך דער הקדמה –

א. ווי גערעדט שוין פיל מאָלי בנוגע די שמות הסדרות, איז דער תוכן פון יעדער סדרה אָנגעדייטעט אין איר נאָמען.² וואָס אַזוי איז אויך בפרשתנו, אַז דער נאָמען „ויקהל“ דריקט אויס נקודת התוכן פון דער ערשטער סדרה, און „פקודי“³ – נקודת התוכן פון דער צווייטער סדרה.

ולכאורה – איז דער תוכן פון די ביידע סדרות ניט בהתאם מיט זייערע נעמען, און נאָכמער: ניט נאָר זיינען זיי ניט מתאים, נאָר זיי זיינען גאָר בתוכן הפכי זה מזה, כדלקמן.

דער פירוש פון „ויקהל“ כפשוטו איז – די אסיפה וקבוצה פון כמה וכמה יחידים אָדער פרטים. און דער אונטערשייד צווישן דעם לשון „ויקהל“ לגבי אַנדערע לשונות וואָס באַצייכענען דאָס איינזאַמלען כמה יחידים או פרטים – ווי אסיפה, קבוצה, לקיטה וכדומה – באַשטייט אין דעם וואָס די אַנדערע לשונות ברענגען אַרויס נאָר דעם צונויפקלייבן, צונויפ-זאַמלען אַ צאָל מענטשן (פרטים) אין איין מקום (אָדער ענין), אָבער אויך לאַחרי

(1) ראה לקו"ש ח"ה ע' 57 ואילך. חט"ו ע' 145 ואילך. לעיל ע' 146. ובכ"מ.

(2) ולא רק לפי שתיבה זו (או שתי תיבות אלו) היא התחלת הסדרה, כדמוכח מהשמות „נח“ ו„תולדות“ (ראה לקו"ש ח"ה ע' 354 ואילך. ועוד).
(3) כן נק' פרשיות אלו במנהג ישראל „ויקהל“, „פקודי“. אבל בסדור הרס"ג (סדר קריאת התורה) וברמב"ם (ב„סדר תפלות“ שלו (בסו"ס אהבה) בסופו) „ויקהל“, „אלה“ פקודי“. וראה לעיל ע' 146 הערה 6. לקו"ש ח"ה ע' 58 ובהערה 9 שם.

(* ברמב"ם שם „ואלה“. וכ"ה בדפוס רומני לפני רמ"ג.

(4) ראה ויקרא ד, יג ואילך. וראה יבמות (נז, א) קהל גרים לא אקרי קהל. ועוד. ולהעיר מפרש"י (בא יב, ו) ד"ה קהל עדת ישראל. וראה צפע"ג כללי התורה והמצות ערך צבור.
(5) ראה ת"א ותיב"ע ר"פ פקודי. פרש"י שם. וראה לקמן בפנים סעיף ב.
(6) אחרי ש„הקדים להם אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן לומר שאינן דוחה את השבת“ (פרש"י ר"פ ויקהל), הציווי על נדבת המשכן, הציווי דכל חכם לב יבואו ויעשו המשכן וכל פרטי הכלים וסיפור נדבת בני"ל למלאכת המשכן. לו, ח ואילך.

דער פירוש פון „ויקהל“ אין פשוטו של מקרא מיינט די הקהלה פון אֵלֶּע אִיִּדן.

ולפ"ז קען מען אויך מסביר זיין די שייכות פון „ויקהל“ (ע"ש די הקהלה פון אידן) צו מלאכת המשכן וועלכע ווערט דערציילט לאחרי זה:

דער ענין פון ויקהל¹³ – דאָס וואָס אַלע אידן זיינען געוואָרן איין קהל, איז אַ קדמה והכנה צו עשיית המשכן. כדי דער משכן זאָל זיין אַ משכן פון כלל ישראל – „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם“¹⁴, בתוך אַלע אידן – האָט תרומת ונדבת כל יחיד מִישראל למלאכת המשכן געדאַרפט זיין באופן אַז עס זאָל ווערן אויס ממון יחיד (געלט וואָס גע- הערט צו אַ סך יחידים), אפילו אויס ממון שותפים (יחידים וועלכע ווערן שותפים) און ווערן ממון פון איין מציאות – ממון ציבור¹⁵. און דערפֿאַר איז די קדמה לזה – צו צונויפזאַמלען אַלע (אידן) יחידים און מאַכן פון זיי איין קהל.

עס בלייבט אָבער די שאלה בנוגע „פקודי“ – אין וועלכער עס איז ניטאָ קיין מנין נאָר אַ סך הכל פון זהב, כסף, נחושת.

אויך בנוגע „ויקהל“ איז עס ניט קיין ביאור מספיק. וואָרום וויבאַלד אַז עניני התורה זיינען בתכלית הדיוק, איז מובן, אַז פונקט ווי אַ שם בכל מקום דריקט אויס דעם תוכן הדבר, אַזוי איז דאָס אויך בנוגע צו שמות הסדרות – ובעניננו: „ויקהל“ – אַז דער נאָמען דריקט אויס ניט נאָר די קדמה צום תוכן העיקרי פון דער סדרה, נאָר (אויך) די נקודה העיקרית.

(13) ראה לקו"ש ח"ו ע' 217 ואילך.

(14) תרומה כה, ח.

(15) ראה ר"ה ז, ריש ע"ב.

דער סך הכל פון זהב וכסף ונחושת (קומט אַלס אַ מאמר המוסגר – סיום המסופר אין פ' ויקהל, עשיית חלקי המשכן, דער סיפור פון עשיית בגדי כהונה, און דער- נאָך) ווערט דערציילט דער סך הכל פון אַלעם – ווי מ'האָט אַלץ צוזאַמגע- בראַכט צו משה'ס, דער ציווי ה' צו אויפ- שטעלן אַלץ צוזאַמען (דעם משכן מיט כל כליו¹⁶) צוזאַמען מיט אַלע זיינע עבודות (דערמאָנט נאָר בכללות), און ווי משה האָט דאָס געטאָן בפועל אַלץ צוזאַמען (ההקמה והעבודות)¹⁷ ביז ס'איז געוואָרן איין גאַנצער משכן און „כבוד ה' מלא את המשכן“¹⁸.

לפ"ז איז דער תוכן פון די סדרות פונקט דער היפך פון זייערע שמות: פ' ויקהל איז תוכנה (ביחס להמשכן) – די פרטי וחלקי המשכן, יעדער איינער אַלס אַ פרט ומציאות לעצמו – ניט דער ענין פון „ויקהל“; און אין פ' פקודי איז דער צירוף וחיבור פון די אַלע פרטים – ווי אַלע חלקי ופרטי המשכן ווערן צונויפגעזאַמלט אין איין מציאות (קהל – משכן), אַ גאַנצער משכן. היפך דער הדגשה פון „פקודי“, מנין – געציילט יעדער פרט פאַר זיך!¹²

ב. בפשטות וואָלט מען געקענט פאַר- ענטפערן:

(8) לט, לג ואילך.

(9) מ, א ואילך.

(10) שם, יז ואילך.

(11) שם, לד"ה.

(12) ראה רמב"ן ר"פ פקודי, וועל דעת רבים אלה פקודי המשכן יחזור אל הנזכרים למעלה יאמר כי המשכן וכליו שהוא הבית והחצר וכל הנעשה להם פקודי עבודת הלויים כו' ואין כן דעתי כו' אבל אלה פקודי ירמוז על אשר יזכיר בפרשה למטה כו"ו. וראה פרש"י ר"פ פקודי. שם ד"ה עבודת הלויים ובמפרשי רש"י. וראה אברבנאל וכלי יקר כאן. ועוד.

— מעין די אופנים וואָס מען קען זאָגן בנוגע יעדן כלל וואָס ווערט צונויפגע-שטעלט פון פרטים²²:

(א) יעדער פון די פרטים איז ניט קיין מציאות בפני עצמו, זיין גאַנצע מציאות איז נאָר וואָס דורך דער התאחדות כולם יחד ווערט איין מציאות — דער כלל. בנוסח אחר: די מציאות הפרטים איז נאָר אַ הכשר צו דער מציאות הכלל.

[מעין דוגמא לזה²³: דער גדר פון חצי שיעור לדעת ריש לקיש אַז חצי שיעור מותר מן התורה²⁴. בשעת אָבער עס ווערן נצטרף צוויי חצאי שיעור — ווערט אַ נייע מציאות, און דעמאָלט ווערט נתחדש דער איסור מן התורה²⁵].

(ב) אויך די פרטים זיינען אַ מציאות בפני עצמם, נאָר דורך זייער הצטרפות יחד, שאָפן זיי אויך אַ נייעם ענין, וואָס פריער, ווי יעדער פרט איז פאַר זיך, איז דאָס ניט געווען.

[ע"ד ווי דער ענין פון עשרה לדבר שבקדושה, וואָס יעדער איד בפ"ע האָט אין זיך קדושה, אָבער בשעת צען אידן קומען זיך צוזאַמען, ווערט געשאַפן (אויך) אַ העכערע קדושה, וואָס דעמאָלט קען מען זאָגן אַ דבר שב-קדושה].

ג. וועט מען דאָס פאַרשטיין בהקדם וואָס בנוגע דער מצוה פון בנין בית המקדש זאָגט דער רמב"ם (אין ספר המצות)¹⁶: „שצונו¹⁷ לבנות בית הבחירה לעבודה בו יהי' ההקרבה והבערת האש תמיד כו' והוא אמרו ית' ועשו לי מקדש". און דערנאָך איז ער ממשיך: „שזה הכלל כולל מינים רבים שהם המנורה¹⁸ והשלחן והמזבח וזולתם כלם מחלקי המקדש והכל יקרא מקדש וכבר ייחד הציווי¹⁹ בכל חלק וחלק²⁰.".

דאָרף מען פאַרשטיין: לאחרי ווי דער רמב"ם זאָגט אַז די כלים זיינען אַלע „מחלקי המקדש והכל יקרא מקדש" — זיי זיינען פרטים פון דעם כלל, פון דער מ"ע „ועשו לי מקדש" — פאַרוואָס פירט דער רמב"ם אויס „וכבר ייחד הציווי בכל חלק וחלק", וואָס איז מדגיש לכאורה אַ תוכן הפכי, אַז יעדער חלק וחלק פון די כלי המקדש איז אַ באַזונדער זאך און אַ באַזונדער מצוה²¹?

ובכלל — וואָס גיט צו אַ נפק"מ אָט די הוספה בדברי הרמב"ם שם?

ד. וי"ל די הסברה בזה:

אין דער שייכות צווישן די כלי המשכן מיטן משכן קען מען לערנען כמה אופנים

16 מ"ע כ. וראה לשונו שם שורש יב.

17 כ"ה הלשון בסהמ"צ לפנינו. ובתרגום הר"ח העליר ור"י קאפח בשינוי לשון.

18 בקאפח „שהכללות הזאת כוללת פרטים, ושהמנורה והשלחן כו"י. ובהעליר „כולל חלקים ושהמנורה כו"י.

19 בקאפח: וכבר נתייחד ציווי לכל חלק וחלק.

20 וראה בארוכה לקו"ש ח"א ע' 116 ואילך.

21 ובסהמ"צ בשורש יב (שזכר במ"ע כ', וכבר בארנו שזה הכלל כו"י) כתב: ואחר כך בא לתאר חלקיו ואיך יעשה, ואין ראוי שימנה כל מה שאמר בו ועשית מצוה בפני עצמה. וראה מפרשי סהמ"צ שם ובמ"ע לג.

22 ראה מפענח צפונות פרק ד כמה אופנים וביאורים בשייכות כלל ופרט. וש"נ.

23 יש לומר דוגמא במצוה (לא רק באיסור ככפנים): חוט א* מארבע חוטי הציצית, שאין עליו שם בפ"ע, כי ענינו הוא רק שע"י צירוף ד' חוטים נעשה למציאות ציצה אחת.

24 יומא עד, א.

25 וראה לקו"ש ח"ז ע' 110. וש"נ.

(* משא"כ ציצה א' שלימה — ראה מנחות כח, א במשנה, ובגמ' שם לז, ב. הובא במפענח צפונות שם ס"ו.

וי"ל אַז ער בלייבט נאָר מדרבנן³¹.

או ביאת פריצים* – י"ל סברות הפוכות (ובפרט מה"ת): א) פירוק המשכן מבטל (ממעט) פחות (שהרי אין כאן חילול, שינוי בעלות וכו'), ב) מבטל (ממעט) יותר – כיון שע"פ הוי" יסעו (בהעלותך ט, כ. שם, כג) ומפרקים המשכן, הפה שהקים הוא הפה וכו' – וע"ד באיסורא כשהפה שאטר מתיר – שמבטל לגמרי**.

אבל (היפך הני"ל) אין לומר דהפירוק מחליש קדושת המשיחה (שהייתה רק פעם א') ובמילא גם לא זה שעבודתו מקדשתו שהרי היא דוגמתה וכו' (ראה שבעות טו, רע"א. ספרי נשא ז, א. תוספתא סוטה רפ"ג. ש"ת צפע"ג דווינסק ח"א סי' פ).

31) ראה רמב"ם הל' ביה"ב פ"ו הי"ד טו. השגת הראב"ד שם ונ"כ שם. ומלשון הרמב"ם שמע דלא רק דכללות המקום נשאר בקדושתו כ"א גם קדושה הנוספת דחלקי המקדש, ק"ק* היכל ועזרה, שהם עיקר הבית (רמב"ם שם פ"א ה"ה). שלכן "מקריבין הקרבנות כולן . . ואוכלין ק"ק בכל העזרה אע"פ שהיא חרבה ואינה מוקפת מחיצה". שלכ"ז צריכין קדושה פרטית דחלקי המקדש. וראה צפע"ג על הרמב"ם הל' תרומות פ"א ה"ה (ו, ב). ובהמובא בצפע"ג עבודה בהלכה הני"ל. וראה אנציקלופדי תלמודית ע' ביהמ"ק (ע' רלד). וש"נ.

ולהעיר גם מהשקו"ט אם הקדושות תלויות זב"ו וכשבטלה קדושת א' ע"י שבאו בה פריצים וחללוהו) בטלה גם קדושה השני' (ראה מכתבי תורה מכתב ו). – וראה לקו"ש חל"א ע' 150 ואילך.

* ראה ע"ז נב, ב. פרש"י שם. בעל המאור ומלחמות שם. רמב"ן וריטב"א מכות יט, א.

** להעיר ממ"ש הצפוני מחד"ת ג, ג ואילך ועוד (הובאו ונסמנו בצ"פ על הרמב"ם עבודה המלוקטת הל' ביה"ב פ"א הי"ז) בבאו פריצים וחללוהו, דכשנבוא ליד ישראל אז נתקדשה בקדושה א', חזרת הקדושה עליהם. ועד"ז כ' בשו"ת בית יצחק או"ח סי' כז בתחלו"ת.

ולהעיר מלשון הרמב"ן במלחמות ע"ז שם: שהרי נביא מתנבא על המקדש שיחורב ואמר שיצא לחולין וגזי"כ ה"י הכל . . והיינו דכתבי נמי נתתיו ביד זרים לבוא כו'.

* להעיר מחידושים וביאורים להיעב"ץ לרמב"ם הל' ביה"ב רפ"ד. ולהעיר ממכות בסופה: ראו שועל יוצא מבית קדשי הקדשים . . אמרו לו מקום שכתוב בו והזר הקרב יומת ועכשיו כו'. וראה ערוך נזר שם. לקו"ש ח"ט ס"ע 71 ואילך.

ג) די פרטים זיינען ניט קיין מציאות חשובה יעדערער פאָר זיך; בשעת אָבער זיי ווערן נתאחד און עס ווערט פון זיי אַ כּלל, באַקומט דערנאָך יעדער פרט אויך אַ חשיבות לעצמו.

[עד"ז י"ל אין משכן וביהמ"ק גופא, אַז דער חצר, אהל מועד וקדוה"ק²⁶ יעדערער ווי ער איז בפני עצמו (איי"דער עס איז דאָ די מציאות פון כל המשכן וקדושתו) איז ניטאָ מציאות קדושת משכן בעולם – ובמילא איז ניטאָ קיין חלות קדושה אויפן חצר וכו'; אָבער לאחרי ווי דער גאנצער משכן (מקדש) ווערט אויפגעשטעלט, איז חל אַ קדושה אויף יעדן פרטיות'דיקן חלק, חצר אהל מועד וקדוה"ק, נוסף אויף דער קדושה כללית דהמשכן, המקדש²⁷.

וי"ל אַז די קדושת החלקים בלייבט אפילו בנסוע ונפרק המשכן²⁸, אָדער משחבר (הכלל)²⁹ הביהמ"ק³⁰ מן התורה.

26) ראה רמב"ם הל' בית הבחירה פ"א ה"ה. 27) וכפשטות לשון המשנה (כלים פ"א מ"ו ואילך. רמב"ם שם פ"ז ה"ג ואילך) עשר קדושות הן כו' עזרת ישראל מקודשת ממנה כו' עזרת כהנים מקודשת כו'. וראה רמב"ם הל' תמורה פ"ד הי"א דאין משנים מקדושה לקדושה בקדושת בדק הבית. – וידועה השקו"ט איזו מעשר המעלות מה"ת. וראה לקו"ש חט"ז ע' 287 ואילך. וש"נ.

28) ראה זבחים ט, ב ואילך ובמפרשים שם. מנחות צה, א ואילך. ספרי זוטא נשא ז, א: המקדש נתקדש בעמידה ובפירוק . . ובפירוק מנין כו'. וראה אמבוהא דספרי שם.

29) בתוד"ה מאי זבחים (שם סע"ב): "זהו תימא לומר דהא ירושלים לא נתקדשה אלא בשביל הבית ואיך יתכן שקדושת הבית תבטל וקדושת ירושלים קיימת". אבל צע"ג אם כו"ע ס"ל כן, כי י"ל שלאחרי שכבר נתקדשה ירושלים – נעשית קדושה בפ"ע. מעין דוגמא לדבר: כהן שנתחלל אביו לא נתחלל הבן.

30) להעיר: פירוק המשכן לגבי חורבן ביהמ"ק

קדושת קדה"ק – וויבאלד מ'נעמט עם פאָנאַנדער³⁴.

(ב) די כלים האָבן אַ חשיבות מצ"ע אויך איידער מ'האָט דעם גאַנצן משכן. די מנורה – בפ"ע, ועד"ז דער שולחן און די מזבחות; נאָר דורכן אַרײַנשטעלן זיי אין משכן זיינען זיי אויך משלים דעם משכן, און דעמאָלט ווערט דער משכן בשלימות.

(ג) מצד עצמם, בעת עשייתם, האָבן זיי ניט³⁵ קיין חשיבות מצד עצמם, אָבער לאַחרי הקמת המשכן והכנסת הכלים בתוכו, איז חל אויף יעדער כלי באַזונדער דער אַ חשיבות בפ"ע – עס לייגט זיך אַ באַזונדער קדושה אויף יעדער כלי לעצמו – ס'איז דאָ קדושת מנורה, שולחן וכו'.³⁶ (נוסף צו דער קדושה כללית אַלס אַ טייל פון קדושת המשכן בכלל).

ו. איינע פון די נפק"מ לדינא צווישן די אופנים הנ"ל י"ל:

די עשיית כלי המשכן (ומקדש) דאָרף דאָך זיין לשמה³⁷ – „אין עושיין כל

ה. מעין כל זה יש לומר בנוגע לכלי המשכן³²:

(א) בתחילה האָבן זיי ניט קיין חשיבות (קדושה). אָבער נאָכן גמר עשיית כל הכלים, אָדער נאָך דעם אויפשטעלן דעם משכן, און אַרײַנברענגען אין אים די כלים צום ערשטן מאָל – ווערט דעמאָלט³³ געשאַפן אַ משכן – „נקרא מקדש". זיי באַקומען אָבער ניט קיין גדר וחשיבות פרטית, נאָר ע"ד ווי חלקים פון גוף הבנין, קרשי המשכן ויריעות, דאָס זיינען נאָר חלקים וואָס שטעלן צוזאַמען אַ משכן. ועד"ז בנוגע להכלים.

בסגנון אחר: דער גדר משכן איז אַז עס זיינען דאָ יריעות קרשים אדנים ושלחן מנורה ומזבחות. די כלים האָבן אָבער ניט קיין חשיבות פאַר זיך, פונקט ווי די יריעות וקרשים ואדנים זיינען ניט מער ווי אַ טייל פון דעם כללות הבנין. און דער ציווי ולא יבואו לראות כבלע גו' (וכיו"ב) – איז אַ ציווי חדש לגמרי, ניט אַ תולדה פון דעם ציווי אויף

(32) בכל הבה לקמן ראה צפע"נ עה"ת פ' ויקהל לה, י"ד. ובהערות שם. פקודי מ, ט. וש"נ. – וראה צפע"נ מהד"ת עג, סע"ג ואילך. פא, א. פב, ג-ד. מפענח צפונות פ"ב ס"א (ע' פג). ועוד (ועיי"ש במקומות הנ"ל דמחלק בין המשכן ומקדש).

(33) או רַק לאַחרי שלימותו במטרתו (שהקריבו בו קרבנות), או – גם שירדה שכינה (או – גם לאַחרי סיום כל החינוך (גם דהנשיאים) – ראה צפע"נ מהד"ת י, א).

להקרבת הקרבנות צ"ע שאולי די מציאות (וקדושת) חצר (ובו המזבח) ואפילו קודם שהוקם האהל מועד וק"ק (אפילו בפעם הא'?). וראה מגילה י, א: א"ר אליעזר שמעתי כו' ובפרש"י שם ד"ה קלעים. וראה תוס' ר"ד מגילה שם: דר"מ טובר . . צריך קלעים לתר"מ הצריכים במה גדולה כו'. – וראה לקו"ש חל"א ע' 218 ואילך.

(* ראה ומב"ש ריש הל' ביהב"ח. שהמ"צ מ"ע כ. וראה לקו"ש ח"א שם.

(34) ראה בהנסמך לעיל הערה 28. צפע"נ מהד"ת עג, סע"ג.

(35) אבל גם באופן זה י"ל שיש להם חשיבות (קדושה) בפ"ע ולאח"ז – נתוספה קדושה.

(36) להעיר מלשון הרמב"ם (הל' תמורה שם): כיצד אם הקדיש לבדק החיכל לא ישנה לבדק המזבח. אבל להעיר דגם לדעת הרמב"ם זכל הכלים (וגם המזבח) הם בכלל המ"ע דועשו לי מקדש (כנ"ל בסהמ"צ שם. וראה כס"מ במנין המצות בריש ספר היד מ"ע כ, הרי יש ענין מיוחד במזבח, שמקריבין על המזבח הזה כל הקרבנות אע"פ שאין שם בית" (רמב"ם הל' ביהב"ח פ"ב ה"ד), שהקרבת הקרבנות היא עיקר המ"ע דועשו לי מקדש, כמ"ש הרמב"ם ריש הל' ביהב"ח. וראה בארוכה לקו"ש ח"א שם.

(37) וכמ"ש רש"י (תרומה כה, ח) „ועשו לי מקדש" – „ועשו לשמי בית קדושה".

הכלים מתחלתן אלא לשם הקדש³⁸. לויטן צווייטן אופן הנ"ל – אָז די פרטי הכלים האָבן אַ חשיבות בפ"ע⁴⁰ אויך איידער זיי ווערן אַ טייל פון משכן – איז דער לשמה (בשעת עשיית הכלי) לשם די קדושה פרטית⁴¹ פון דער כלי: מנורה, שולחן כו'⁴².

און לויטן דריטן אופן הנ"ל, וויבאלד אָז מיט דער עשיית הכלים והכנסתם למשכן איז חל ניט נאָר דער שם הכללי וקדושה כללית פון משכן, נאָר אויך אַ קדושה בפ"ע – איז תחילת עשייתם לשמה פון ביידע ענינים: דער „לשמה“ – לשם (מצות) קדושת המשכן, און דער „לשמה“ פרטי, לשם דער כלי פרטית⁴³.

המשכן ומכניסין אותו לתוכו, ולא תתחלת עשייתן דהוי רק הכשר דהכשר (וראה הערה שלפניו). ולהעיר מדין לשמה בציצית (ראה לעיל הערה 23) ש„צריכים שיהיו טורין וטורין לשם ציצית .. ויש בעלי נפש שמחמירין על עצמן אפילו בניפוץ הצמר אבל אין נוהגין כן“ (שו"ע אדה"ז שם סי"א ס"ג. ויש"ג).

40) לכאורה י"ל דכ"ה דעת הרמב"ן בהשגותיו לסהמ"צ מ"ע לג דפליג על הרמב"ם וס"ל שאין הכלים חלק מן הבית, אבל הם שתי מצות כו' עי"ש. אבל י"ל שס"ל כן רק בנוגע לביהמ"ק, משא"כ בנוגע למשכן. ראה צפ"ג דלעיל הערה 32.

41) להעיר מהדריעות בדין לשמה במצה (שו"ע אדה"ז סי' תנג סי"ד. ויש"ג).

42) ראה לעיל הערה 38.

43) ואולי י"ל גם נפק"מ בין הסברות הנ"ל בזמן הקמתו, דאין בונין את המקדש בלילה שנאמר (בהעלותך ט, טו) וביום הקים את המשכן ביום מקימים ולא בלילה (שבועות טו, ב). רמב"ם שם הי"ב, א) גם הכלים בדין זה: לאופן הב' אינם בדין זה, כיון שעשית הכלים עצמן אינה בגדר הקמת המשכן (וכ"ה בערוך לנר סוכה מא, א בתודיה אי נמי. הר המורי' ה' ביהמ"ח פ"א סק"ב. וראה צפ"ג מהד"ת ג, ג. ובכ"מ), משא"כ לאופן הא' והג' דהוי חלק מעשיית והקמת המשכן (וראה פנים יפות ר"פ ויצא דכתב ע"ז דאין בנין ביהמ"ק בלילה, „וכ"ש עשית המזבח“). ולהנ"ל הערה 39 י"ל דלאופן הא' אין בעשיית כלים עצמם גדר דהקמת המשכן, כ"א בהכנסתן במשכן.

לויטן ערשטן אופן – אָז דער גדר הכלים איז נאָר דאָס וואָס זיי זיינען אַ טייל פון משכן – איז³⁹ תחלת עשייתן לשמה לשם קדושת המושכן.

38) רמב"ם ה' ביהמ"ח פ"א. וראה קרית ספר להמב"ט שם „דכתיב את תבנית המשכן ואת תבנית כל כליו וכן תעשו, משמע דעשיית כל הכלים דומי' דמשכן דעשיתו לקודש מתחלתו כדמשמע ועשו לי מקדש שמתחלת עשיתו יהי' לשם הקודש כו'“.

בפרש"י יתרו כ, כא: מזבח אדמה תעשה לי – „שתהא תחלת עשייתו לשמי“. ומזה מוכח לכאורה, ש(ע"פ פשוטו ש"מ עכ"פ) רק במזבח יש דין דלשמה ולא בשאר כלים. ולפי"ז צ"ל „ועשו לשמי בית קדושה“ הוא רק בבנין המשכן עצמו ולא בכלים.

אבל י"ל ובכמה אופנים:

א) דלמדין מהמזבח לשאר הכלים. ב) דבמזבח החידוש הוא שצ"ל תחלת עשייתו לשמי, משא"כ בהמשכן ובכלל שאר הכלים (וראה מכילתא דרשב"י יתרו שם: „תעשה לי שתהא חציבתן והבאתן ובנייתן לשמי“). ג) במזבח יש דין מיוחד דלשמי פרטי (לשם מזבח), משא"כ בשאר כלים שבהם דין לשמי הוא בכלל לשם המקדש (ראה לקמן בפנים). ד) דפליגי בזה רש"י והרמב"ם: לרש"י דועשו לשמי בית קדושה הוא רק בהבנין ולא בהכלים [רש"י פ' ב' תרומה (שם, ט) „וכן תעשו – לדורות, אם יאבד אחד מן הכלים או כשתעשו לי כלי בית עולמים כו' כתבנית אלו תעשו אותם“, היינו שפירוש „וכן תעשו“ על תבניתם ולא כוונה לשמה כבקריית ספר הנ"ל בפירוש דברי הרמב"ם שעשיתו לשם הקודש], משא"כ במזבח דינש לימוד מיוחד; אבל להרמב"ם ד„אין עושין כל הכלים מתחלתן אלא לשם הקודש“, אין לימוד מיוחד דלשמי במזבח. וראה צפ"ג עה"ת יתרו שם. צפ"ג לרמב"ם (המלוקט) סוף פ"א מהל' ביהמ"ח. ואכ"מ.

39) ואולי י"ל דלפי אופן זה, מכיון שענינים הוא רק חלק מבנין והקמת כללות המשכן, י"ל דדין לשמה בהם חל רק כאשר מקימים את

(* וראה ירושלמי יומא פ"ג ה"ו. קה"ע שם. מלחמות ה' להרמב"ן סוכה פ"א (ט, א).

מיט אַלע כלי המשכן – דעמאָלט האָט זיך אָנגעהערט דער ענין פון „פקודי“: ס'איז דאָ (אויך) אַ מציאות פון פרטים בפני עצמם, ניט נאָר דער ענין כללי פון משכן כנ"ל. ווייל לאַחרי ווי מ'שטעלט אויף דעם גאַנצן משכן, ווערט אויפגע-טאָן אַ חשיבות אין יעדער כלי פאַר זיך, כנ"ל באורך.

ח. יעדער ענין פון תורה איז אַן ענין נצחי והוראה נצחית, ועאכו"כ דער משכן וואָס ענינו איז – „ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד מישראל“⁴⁷, איז מובן, אַז דער ענין הנ"ל פון „ויקהל“ און „פקודי“ שבבנין המשכן, איז אויך פאַראַן אין דעם „ושכנתי בתוכם“, בנוגע ישראל.

מען זאָגט אַז אַלע אידן זיינען איין ציבור, אַלע אידן צוזאַמען שטעלן צונויף איין קומה שלימה⁴⁸. און ווען עס איז פאַראַן ח"ו אַ חסרון פון איין אידן, פעלט אין דער גאַנצער קומה שלימה⁴⁹.

לאידך גיסא זאָגט מען, אַז יעדער איד פאַר זיך איז אַן „עולם מלא“⁵⁰, ביז אַז „כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם“ – די גאַנצע וועלט, כל סדר ההשתלשלות כולל אויך כאו"א מבני ישראל, איז „בשבילי נברא“. און דאָס איז יעדער איינער מחוייב צו זאָגן, אפילו אַ „חוטב עציף“ און „שואב מימיו“⁵¹, פון דעם גדול שבגדולים ביז דעם קטן שבקטנים.

ועפ"ז יש לומר, אַז דאָס וואָס דער רמב"ם איז מוסיף נאָכדעם ווי ער זאָגט „כולם מחלקי המשכן והכל יקרא מקדש“ – „וכבר ייחד הציווי בכל חלק וחלק“, מלמדנו, אַז כאָטש „זה הכלל (מצות ועשו לי מקדש) כולל מינים רבים“, אַז דער ציווי „ועשו לי מקדש“ מיינט מלכתחילה צו מאַכן אַ משכן וואָס איז כולל כלים – איז אָבער לאַחרי גמר עשייתו, איז חל אויף יעדערן פון די כלים אַ ציווי⁴⁴ ובמילא – קדושה בפ"ע (כאופן הג'), ובמילא דאַרף אַזוי זיין די כוונת לשמה בעשיית הכלים, וכנ"ל.

ז. און דאָס איז דער רמז פון „ויקהל“ אַלס נאָמען פון דער סדרה וואו עס רעדט זיך וועגן עשיית כל חלקי המשכן; „ויקהל“ איז אַ רמז אויף אופן עשיית הכלים, אַז די פעולה פון מלאכת המשכן וכל כליו איז געווען באופן פון „ויקהל“. דאָס הייסט: כאָטש עס שטייט אַ באַזונדער „ויעש“⁴⁵ אויף יעדער כלי בפ"ע און יעדער חלק פון משכן, איז די כוונה בעשיית כל כלי וכלי ניט געווען (נאָר) אַלס עשי' ופעולה פרטית, פון דער כלי פרטי, נאָר ס'איז געווען „ויקהל“ – צו-ניפגעקליבן צוזאַמען אַלע חלקי המשכן אויף מאַכן איין משכן.

ווייל איידער מ'האָט דעם גאַנצן משכן, האָט יעדער כלי פאַר זיך ניט קיין חשיבות (לעצמו); זיין גאַנצער ענין איז דאָס וואָס ער איז אַ פרט פון דעם (כלל –) משכן.

אין פרשת פקודי, וואו עס שטייט „ותכל כל עבודת משכן אהל מועד“⁴⁶ און אַז מ'האָט אויפגעשטעלט דעם משכן

(47) ר"ח שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו. של"ה שער האותיות אות ל. ובכ"מ.

(48) ראה לקו"ת ר"פ נציבים. ובכ"מ.

(49) וראה סהמ"צ להצ"צ מצות אהבת ישראל. קונטרס אהבת ישראל.

(50) סנהדרין לו, א במשנה.

(51) ר"פ נציבים.

(44) אף שאינה מ"ע בפ"ט.

(45) ראה לשון הרמב"ם בסה"מ שרש יב. צפע"ו

פ' ויקהל (הנ"ל הערה 32).

(46) לט, לב.

און אויף דעם קומט די הוראה פון די שמות הסדרות, „ויקהל“ און „פקודי“:

א איד קען דאך טראכטן, אַז לכל לראש איז ער אַ מציאות בפני עצמו – ניט ח"ו אַ מציאות יש, נאָר אַ מציאות דקדושה, אַלס אַ איד – עבד מלך מלך,⁵² לשמש את קונו⁵³: ער האָט זיין תפקיד ועבודה מיוחדת. נאָר בהוספה לזה איז ער אויך זיך כולל צוזאַמען מיט כלל ישראל.

זאָגט מען אים, אַז בשעת מען גייט מאַכן די כלי המשכן, וואָס די עשי' פון יעדער כלי איז אַ באַזונדער עשי' פון עשיית כל שאר הכלים, ס'איז אַ באַזונדער „ויעש“ וואָס איז פאַרבונדן מיט די תכונות מיוחדות פון דער כלי – זאָגט תורת אמת, אַז דאָס איז אַן ענין פון „ויקהל“: מציאותם איז באַשטאַנען אין דעם וואָס זיי ווערן אַ טייל פון דעם גאַנצן משכן.

ועד"ז דאַרף אַ איד וויסן, אַז די התחלה, און נקודת התוכן פון אַלעם, לכל לראש – דאַרף ער זיך כולל זיין צוזאַמען מיט אַלע אידן – „ויקהל“, ביז אין אַן אופן אַז זיין מציאות באַשטייט אין דעם וואָס ער איז אַ חלק פון אַ קהל.

דערפאַר – נאָך איידער אַ איד גייט מתפלל זיין אויף זיינע אייגענע צרכים (וואָס דאָס איז אַ מ"ע מן התורה – די מ"ע פון תפלה)⁵⁴, דאַרף ער זיך כולל זיין מיט אַלע אידן, דורך אָנעמען אויף זיך די מצוה פון „ואהבת לרעך כמוך“⁵⁵.

ביז אַז אל תפרוש מן הציבור⁵⁶, די בקשות גופא ווערן ניט געזאָגט בלשון יחיד – ער בעט (נאָר) פאַר זיך – נאָר בלשון רבים: „וחננו מאתך כו“, „השיבנו אבינו כו“, ועד"ז בכל הברכות, פאַר אַלע אידן כאחד.

לאידך גיסא: בשעת איינער טוט פאַרן כלל, קען ער מאַכן אַ חשובון, אַז די געוויסע עבודה האָט ניט קיין שייכות צו זיין אייגענער שלימות, זיין שלימות איז פאַרבונדן מיט זיין עבודה אַלס יחיד, נאָר לצורך הכלל איז ער מוותר אויף זיין שלימות און טוט פאַרן כלל.

זאָגט מען אים, אַז אדרבה: דער אויפֿ-שטעלן דעם משכן פאַר כלל ישראל, איז אין אַן אופן פון „פקודי“ – יעדער כלי פאַר זיך איז זיין הבאה צו משה'ן, דערנאָך – ציווי השם צו משה'ן וועגן דער כלי און דערנאָך דער קיום פון משה'ן אין דער כלי – ווערט באַזונדער דערציילט (באַקומט חשיבות). בשעת מען טוט פאַרן כלל ישראל, ברענגט עס (אויך) שלימות צו דעם אידן אַלס יחיד.

ט. דער טעם הדבר, וואָס עס מוז זיין אַט די „התכללות“ – בשעת ער טוט אין זיינע פרטית'דיקע ענינים דאַרף זיין דער „ויקהל“: זיך כולל זיין מיטן צבור; ולאידך, דאָס אויפשטעלן אַ משכן פאַרן כלל ישראל איז באופן פון און ברענגט צו „פקודי“: די שלימות פון יעדער אידן אַלס יחיד –

איז ווייל בעצם, זיינען די ביידע ענינים ביי אַ אידן – זיין „ויקהל“ און זיין „פקודי“ – איין זאך [וואָס דער-

52) ספרי (פרש"י) דברים א, ז. פרש"י לך טו, יח.

53) קדושין בסופה.

54) ראה סהמ"צ להצ"צ שרש מצות התפלה בתחלתו. ושי"ג.

55) שער הכוונות בתחלתו. ועוד. סדור אדמו"ר הזקן קודם מה טובו. וראה סהמ"צ להצ"צ שבהערה 49.

56) אבות פ"ב מ"ד. וראה ברכות כט, סע"ב ואילך.

שטעלן צוזאמען אן „עם אחד“, איז ניט קיין סתירה צו דער מציאות פון יעדער אידן אלס יחיד, נאָר אדרבה: וויבאלד די אחדות איז מצד דעם עצם מהות פון אידן (וואָס איז איין זאָך מיט עצמותו ית' כביכול), דריקט זיך אויס די אחדות אויך אין דער מציאות ו„ציור“ פרטי פון יעדער אידן. וואָרום דער עצם געפינט זיך דאָך אין יעדער פרט⁶².

יו"ד. ע"ד ווי ס'איז דאָ דער חיבור פון „ויקהל“ און „פקודי“ בנוגע צו אידן, עד"ז געפינט מען בגלוי דעם איחוד פון כלל ופרט (ויקהל פקודי) באַ אַ ספר תורה:

אַ ספר תורה ווערט צונויפגעשטעלט פון הונדערטער טויזנטער באַזונדערע אותיות, און די אַלע פרטי אותיות שאַפן אַ תורה אַחת („ויקהל“); ולאידך, ווען עס ווערט איין און איינציקע ספר תורה בשלימות תוקפה וקדושתה, איז יעדער אות בקדושתה מוקפת גייל⁶³, אָפּגע-טיילט פון אַלע אַנדערע אותיות⁶⁴.

וויבאלד אַז ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד, דריקט זיך אויס אויך בגלוי אין אַ ספר תורה ווי דער כלל און דער פרט זיינען פאַרבונדן און פאַראיינציקט צווישן זיך.

און דאָס איז די הוראה און די נתינת כח וואָס מען נעמט פון די פרשיות ויקהל-פקודי – אויף צו מוסיף זיין אין דעם זירון צו מאַחד זיין אַלע אידן. כולל

62) ראה עד"ז לקו"ש ח"ט ע' 159 ואילך. וש"נ. וראה לקו"ש ח"ט ע' 115 ואילך.

63) מנחות כט, א. רמב"ם הל' תפילין פ"א הי"ט. טשו"ע יו"ד סרע"ד ס"ד. א"ח סל"ב ס"ד.

64) שו"ע אדה"ו שם ס"ה. וראה לקו"ש שה"ש ה, א. מו, ג. ועוד.

וראה לקו"ש ח"ב ע' 421 ואילך.

פאַר איז בריבוי (ברוב) השנים⁵⁷ זיינען ויקהל פקודי מחוברות, וואָס דאָס ווייזט אַז זיי ווערן איין סדרה⁵⁸:

בגלוי ובחיצוניות (אין דער דרגא פון „גילויים“) זיינען כלל און פרט אַ סתירה זה לזה, אָדער עכ"פּ צוויי באַזונדערע עניני שלימות. און דעריבער, בשעת מאיז מדגיש די מעלת הכלל, איז דאָס מחליש די חשיבות הפרט, און וואָס מער מען לייגט די הדגשה אויפן פרט, איז דאָס גורע פון חשיבות הכלל.

משא"כ מצד דעם עצם ופנימיות פון אַ אידן, שכולם מתאימות ואב אַתּ לכולנה⁵⁹ ועד"ז (והסיבה לזה – מצד עצמותו ית', איז דער ריבוי פרטים ניט קיין סתירה צו אחדות ופשיטות. וכידוע⁶⁰, אַז דוקא מצד דער פשיטות דלמעלה ווערט ריבוי התחלקות דוקא, ד. ה. ס'איז דאָ אַ ריבוי והתחלקות, אָבער ניט נאָר איז דער ריבוי ניט בסתירה צו דער פשיטות, נאָר אדרבה: דער ריבוי גדול דריקט אויס די פשיטות דלמעלה.

און דערפאַר שפיגלט זיך דאָס אָפּ אַזוי, כנ"ל, ביי אידן – וואָס ישראל וקב"ה כולא חד⁶¹ – אַז דאָס וואָס אידן

57) כי פרשיות אלו מחוברות בו' (מז) הקביעות דשנה פשוטה, ונפרדות רק באחת מהן (בקביעות ה"ש) וב' המעוברות (ראה הלוחות שבטאו"ח לאחרי תכ"ח). עתים לבינה מאמר טו קביעות אדר הסמוך לניסן). ומכיון שבכל מחזור קטן יש י"ב פשוטות ורק ד' מעוברות (וקביעות ה"ש) הנ"ל דשנה פשוטה – נדירה מאד, דאינה בכל מחזור) – הרי שברוב שנים הן מחוברות.

58) ראה לקו"ש ח"ט ע' 380 ואילך. וש"נ.

59) תניא פל"ב.

60) ראה ת"ח נח ד"ה ויהי כל הארץ פכו' ואילך (ע' ב ואילך). ד"ה מי מדד תרס"ב. ועוד.

61) ראה זח"ג עג, א.

און דורך דעם איז מען נאָך מער ממהר ומזרז די גאולה האמיתית והשלימה וואָס וועט זיין אַ גאולה פרטית – דער אויבערשטער איז „אוחז בידיו ממש איש איש ממקומו כענין שנאמר ואתם תלוקטו לאחד אחד בני ישראל“⁶⁶, און צוזאַמען דערמיט אַ גאולה כללית בשלימותה – „קהל גדול ישובו“⁶⁷ הנה“⁶⁸, במהרה בימינו ממש.

(משיחות ש"פ ויק"פ תש"מ, תשמ"ב)

אויך בענין שהזמן גרמא – דורך דעם וואָס יעדער איד וועט האָבן אַן אות אין איינע פון די ספרי תורה הכלליים, וועל'כע ווערן געשריבן צוליב מאחד זיין אַלע אידן צוזאַמען און וואָס עי"ז ווערט די שלימות פון יעדער אידן אַלס פרט ויחיד, מ'איז מגלה זיין שייכות מיט תורה און זיין אין (דער ספר) תורה דורך דעם אות וואָס ער האָט אין דער ספר תורה⁶⁵, און די שלימות פון עם ישראל אַלס כלל – איין קהל, אַלע ווערן נתאחד אין אַ יחוד אמיתי דורך תורת אמת ונצחיית, יחוד נצחי.

66) פרש"י נצבים ל, יג.
67) י"ל גם מלשון תשובה.
68) ירמ' לא, ז.

65) ראה סה"מ תש"ו ע' 46. סה"מ תש"ט ע' 41 (השני).

